

## 6.

# Yvirlit yvir urtir í føroyskum gørdum

## An inventory of herbaceous plants in Faroese gardens

*Sigga Rasmussen*

### Abstract

In this paper I have made an inventory of herbaceous plants seen in Faroese gardens.

The inventory has been divided into six sections:

Perennial plants

Bulbs, corms and tubers

Annual and biennial plants

Vegetables

Herbs

Weeds

The species are listed under their Latin botanical names, in alphabetical order without comments. The name of a species is followed, where applicable, by the common or popular name.

The inventory does not include varieties and cultivars.

Success in growing any plant, however, and particularly garden plants in the Faroes, depends very much on the choice of the right plant for the site, soil, and position, and the care given during the formative years.

Sigga Rasmussen, Lárvegur 54, FR-100 Tórshavn, Faroe Islands.

Seinastu árin hefur urtagarðsbrúkið í Føroyum ment seg nógv, ikki minst orsakað av teimum nógvu nýggjaru sethúsaútykkingunum, ið krevja urtagarð uttan um húsini.

Hetta hefur borið við sær, at tað ikki longur bert eru fólk við serligum áhuga, hegni og kunneika, ið fáast við urtagarðsrøkt, men nú eisini vanligir sethúsaeygarar.

Av hesum er komin ein stórur tørvur á meiri vitan um plantur og vøkstur og vakstrarumstøður sum heild.

Saknur hefur m.a. verið í einum yvirliti yvir, hvørji sløg roynd eru, og hvørji teirra roynast nóg væl.

Nøkur yvirlit yvir royndar urtagarðsplantur í Føroyum eru almannakunngjörd áður, og nevast kunnu (Børgesen 1905–08, Huusgaard 1933, Landt 1800, Long 1940, Madsen 1920, Nielsen 1972, Nyholm 1970, Patursson 1918, Rasmussen 1984–86, Svabo 1959) eins og einstakar greinir eru um plantur í føroyskum gørdum, nevndar í yvirliti hjá Jóhansen (1985).

Ein trupulleikin við hesum yvirlitum er, at nógv av teimum nevndu sløgum hava verið fyri navnabroyting, onnur sløg fáast ikki longur til keyps, og harafturat eru sera nógv nýggj sløg innflutt.

Yvirlitið niðanfyri havi eg gjørt seinastu árin sum eitt stig á vegnum fyri at bøta

um saknin serliga hjá urtagarðsfólki, men eisini hjá garðyrkisvinnuni, plantusølum og serliga áhugaðum. Øll sløgini eru sædd í gørðum ymsastaðni í Føroyum hesi árin.

Yvirlitið fevnir bert um urtir og er býtt í seks bólkar:

Fleirára prýðisurtir

Prýðisleykir

Summarblómur

Grønmeti og annað

Kryddurtir

Lokplantur

Í hvørjum bólki eru planturnar skipaðar í bókstavarøð eftir latínska slektarnavninum. Føroysku nøvnini eru tey, ið vanligu verða nýtt. Innendar plantur eru nevndar eftir Rasmussen [1952].

Yvirlit yvir trø og runnar er at finna aðrastaðni í hesum riti.

Sjálvandi trívast øll tey nevndu sløgini ikki eins væl, eins og summi eru kvæmari enn onnur. Nøkur sløg eru bert roynd fá ár, onnur eru bert roynd í einstøkum gørðum. Flestu nevndu sløgini sýnast tó at kunna mennast her í longri tíðarskeið, tá vakstrarumstøðurnar annars hóva slagnum.

Umráðandi er her sum aðrastaðni at duga at velja røttu plantuna til staðið og lendið og at røkja hana rætt.

Um møguleiki býðst átti at borið til at gjørt yvirlitið meira fullfíggað og at gjørt nærri frágreiðing til hvørt slag, eins og tað hevði verið sera hent at kanna, hvørji onnur sløg og frábrigdi roynast best.

At enda takki eg teimum, ið hava verið til hjálpar, og teimum, ið vónandi fara at koma við ískoyti og rættleiðingum.

## Fleirára prýðisurtir

(Perennial plants)

Í hesum bólki finna vit elstu, flestu og best umtóktu urtagarðsplanturnar í Føroyum. Orsökkin er helst, at nógvar teirra eru lagaligar at fáast við, breiða seg væl, krevja lítið dýpi og eru hartil prýðiligar. Tað sýnist eisini, sum um tey sløg, ið koma tíðliga fyri seg, blóma longur og betur her enn í grannalondunum, óivað tí her er kaldari og meira váttligt.

Lægru sløgini hava tann fyrimun, at tey ikki fara so lætt av vindi. Fleiri føroysk sløg eru tikin inn í garðar.

*Achillea* (Compositae), rølikur

*A. filipendulina*

*A. millefolium*, margblømdur rølikur

*A. ptarmica*, snúsrølikur

*Aconitum* (Ranunculaceae), munkahetta

*A. napellus*

*A. wilsonii*

*Ajuga* (Labiatae), jóansøkukollur

*A. reptans*



6.1. Áarvegurinn niðan fyrir Stóra damm. Høgrumegin sæst garðurinn hjá M.C. Restorff, fremst vinsturmeigin er Lützens garður og niðan fyrir hann Amtsmansgarðurinn við tiltikna blómuhavanum hjá Djóna í Geil framvið.

© Fornminnissavnið.

*Alchemilla* (Rosaceae), skøra

*A. alpina*, mikil skøra

*A. faeroensis*, føroyaskøra

*A. mollis*

*A. vulgaris*, sjeyskøra

*Alstroemeria* (Amaryllidaceae), inkalilja

*A. aurantiaca*

*Alyssum* (Cruciferae)

*A. saxatile*

*Anaphalis* (Compositae)

*A. triplinervis*

*Anemone* (Ranunculaceae)

*A. nemorosa*

*Anthemis* (Compositae)

*A. sancti-johannis*

*Aquilegia* (Ranunculaceae), útlendsk akkuleya

*A. caerulea*

*A. flabellata*

*Arabis* (Cruciferae), skriðublóma

*A. alpina*, fjallaskriðublóma

*A. caucasica*

*A. petraea*, klettaskriðublóma

*Arenaria* (Caryophyllaceae)

*A. montana*

*Armeria* (Plumbaginaceae), sjógras

*A. maritima*, mjátt sjógras

*Aruncus* (Rosaceae)

*A. dioicus*

*Aster* (Compositae)

*A. alpinus*

*Astilbe* (Saxifragaceae)

*A. x arendsii*

*Astrantia* (Umbelliferae)

*A. major*

*Athyrium* (Polypodiaceae), kvennkampur

*A. filix-femina*, mjúkur kvennkampur

*Aubretia* (Cruciferae)

*A. deltoides*

*Bellis* (Compositae), summardái

*B. perennis* fl.pl., reyður summardái

*Bergenia* (Saxifragaceae)

*B. cordifolia*

*Blechnum* (Polypodiaceae), blóðkampur

*B. spicant*, ekstur blóðkampur

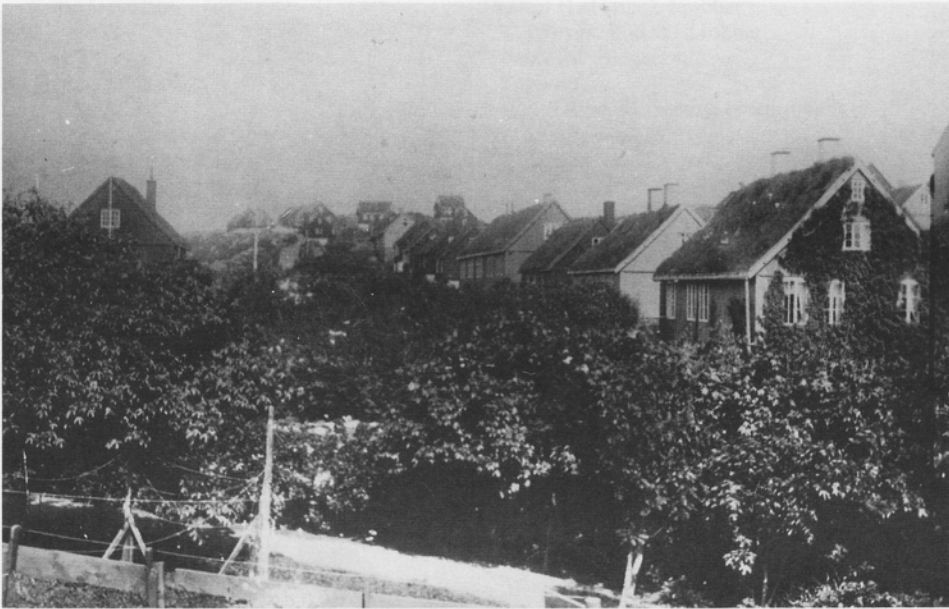
*Brunnera* (Boraginaceae)

*B. macrophylla*

*Bupthalmum* (Compositae)

*B. salicifolium*

- Caltha* (Ranunculaceae), sóleya  
*C. palustris* 'Multiplex', fyllt sóleya  
*Campanula* (Campanulaceae), klokka  
*C. carpatica*  
*C. garganica*  
*C. glomerata*  
*C. lactiflora*  
*C. persicifolia*  
*C. portenschlagiana*  
*C. rotundifolia*, blá klokka  
*Centaurea* (Compositae), kornblóma  
*C. montana*, vanlig kornblóma  
*C. pulcherrima*  
*Centranthus* (Valerianaceae)  
*C. ruber*  
*Cerastium* (Caryophyllaceae), hösnafras  
*C. biebersteinii*  
*C. columnae*  
*Chiastophyllum* (Saxifragaceae)  
*C. oppositifolium*  
*Chrysanthemum* (Compositae), oksaeyga  
*C. coccineum*, litt margaritt  
*C. leucanthemum*, hvítt oksaeyga  
*C. maximum*, margaritt  
*Claytonia* (Portulacaceae), Lisa  
*C. sibirica*, garðalisa  
*Convallaria* (Liliaceae)  
*C. majalis*, liljukonval  
*Corydalis* (Papaveraceae)  
*C. lutea*  
*Cotula* (Compositae)  
*C. squalida*  
*Crucianella* (Rubiaceae)  
*C. stylosa*  
*Delphinium* (Ranunculaceae), riddaraspori  
*D. x cultorum*  
*Dianthus* (Caryophyllaceae), nelikur  
*D. caesius*  
*D. deltoides*  
*D. plumarius*, fjøðurnelikur  
*Dicentra* (Fumariaceae), hjartablóma  
*D. eximia*  
*D. formosa*  
*Digraphis* (Graminae), royggi  
*D. arundinaceae*, royðraroyggi  
*Doronicum* (Compositae)  
*D. caucasicum*, gulur prestakragi  
*Dryas* (Rosaceae), brúður  
*D. octopetala*, fjallabrúður  
*Dryopteris* (Polypodiaceae), kalskampur  
*D. filix mas*, trølla kalskampur  
*Echinops* (Compositae)  
*E. humilis*, kúputistil  
*Epimedium* (Berberidaceae)  
*E. x rubrum*  
*Erigeron* (Compositae)  
*E. aurantiacus*
- E. speciosus*  
*Eryngium* (Umbelliferae)  
*E. planum*  
*Euphorbia* (Euphorbiaceae)  
*E. polychroma*  
*Festuca* (Gramineae), vingul  
*F. scoparia*  
*Filipendula* (Rosaceae), mjaðarurt  
*F. camtschatica*  
*F. ulmaria*, atarmjaðarurt  
*Gentiana* (Gentianaceae), loppugras  
*G. sino-ornata*  
*Geranium* (Geraniaceae), sortugras  
*G. sanguineum*  
*G. silvaticum*, litingsortugras  
*Geum* (Rosaceae), neliksrot  
*G. x borisii*  
*G. chilense*  
*G. rivale*, áarneliksrot  
*Haloscias* (Umbelliferae), meistaraurt  
*H. scoticum*, skotsk meistaraurt  
*Helenium* (Compositae)  
*H. x hybridum*, sólbrúður  
*Helleborus* (Ranunculaceae), jólarósa  
*H. abchasicus*  
*H. atrorubens*  
*H. niger*  
*Hemerocallis* (Liliaceae), daglilja  
*H. x hybrida*  
*Hepatica* (Ranunculaceae)  
*H. angulosa*  
*Heracleum* (Umbelliferae)  
*H. mantegazzianum*  
*Hesperis* (Cruciferae)  
*H. matronalis*  
*Heuchera* (Saxifragaceae)  
*H. brizoides*  
*Hieracium* (Compositae), smyrilsurt  
*H. aurantiacum*  
*Hosta* (Liliaceae)  
*H. crispula*  
*H. fortunei*  
*H. sieboldiana*  
*Humulus* (Cannabaceae)  
*H. lupulus*  
*Hypericum* (Hypericaceae), pirikumi  
*H. polyphyllum*  
*Iberis* (Cruciferae)  
*I. sempervirens*  
*Incarvillea* (Bignoniaceae)  
*I. delawayi*  
*Iris* (Iridaceae), mækja  
*I. germanica*  
*I. pseudacorus*, gul mækja  
*Kniphofia* (Liliaceae)  
*K. hybrida*



6.2. Tinghúsvegur, umleið ár 1900, garðurin og húsini við klivplantum eru hjá Lützen.  
© Fornminnissavnið.

- Lamium* (Labiatae)  
*L. galeobdolon*  
*Leontopodium* (Compositae)  
*L. alpinum*  
*Lotus* (Papilionaceae), tyriltunga  
*L. corniculatus*, hornut tyriltunga  
*Lupinus* (Papilionaceae), lupin  
*L. nootkatensis*, alaskalupin  
*L. polyphyllus* (Russel)  
*Luzula* (Juncaceae), ryski  
*L. silvatica*, stórryski  
*Lychnis* (Caryophyllaceae), akkuleya  
*L. chalconica*, tjørublóma  
*L. x haageana*  
*L. viscaria*  
*Lycopodium* (Lycopodiaceae), javni  
*L. selago*, hostajavni  
*Lysimachia* (Primulaceae), armingi  
*L. nummularia*  
*L. punctata*  
*Lythrum* (Lythraceae), kattahali  
*L. virgatum*  
*Malva* (Malvaceae), kattostur  
*M. moschata*  
*Matricaria* (Compositae), baldursbrá  
*M. maritima*, hálskvít baldursbrá  
*Meconopsis* (Papaveraceae)  
*M. betonicifolia*  
*M. cambrica*
- Melandrium* (Caryophyllaceae), bjargablomstur  
*M. rubrum*, reyðligt bjargablomstur  
*Meum* (Umbelliferae)  
*M. athamanticum*  
*Mimulus* (Schropulariaceae)  
*M. x burnettii*  
*M. luteus*  
*Myosotis* (Boraginaceae), hoylús  
*M. palustris*, gloym-meg-ei  
*Nepeta* (Labiatae)  
*N. x faassenii*  
*Nymphaea* (Nymphaeaceae)  
*Oenothera* (Onagraceae), náttlýsi  
*O. tetragona*  
*Orchis* (Orchidaceae), borkubónði  
*O. maculata*, tjaldursborkubónði  
*Paeonia* (Ranunculaceae)  
*P. lactiflora*  
*P. officinalis*, bóndarósa  
*Papaver* (Papaveraceae), dreym sólja  
*P. miabeamum*  
*P. nudicaule*  
*P. orientale*, valmua  
*P. radicum*, rótmikil dreym sólja  
*Phlox* (Polemoniaceae)  
*P. hortorum*  
*P. subulata*  
*P. paniculata*, flammublóma



6.3. Myndin er tikin av trappuni hjá amtmanninum yvir ímóti Húsabrágv seinast í 1890-árunum. Geodætisk Institut.

*Polemonium* (Polemoniaceae)

*P. coeruleum*, fjallaflóki

*Polygonum* (Polygonaceae), blöðkuurt

*P. affine*

*Potentilla* (Rosaceae), mura

*P. atrosanguinea*

*P. aurea*

*Primula* (Primulaceae), fransagras

*P. acaulis*, leggstutt fransagras

*P. auricula*

*P. juliae*, purpurtúva

*P. x pruhoniciana*

*P. x pubescens*

*P. rosea*

*P. variabilis*

*Prunella* (Labiatae), bátsmanshattur

*P. vulgaris*, trølla bátsmanshattur

*Pulmonaria* (Boraginaceae), lungaurt

*P. angustifolia*

*P. saccharata*

*Ranunculus* (Ranunculaceae), sólja

*R. aconitifolius*, knappablomstur

*R. ficaria*, kirkjubøsólja

*R. gramineus*

*Rhodiola* (Crassulaceae), hjálpirót

*R. rosea*, rósuhjálpirót

*Rodgersia* (Saxifragaceae)

*R. aesculifolia*

*R. pinnata*

*R. podophylla*

*R. tabularis*

*Sagina* (Caryophyllaceae), krásarvi

*S. subulata*, broddakrásarvi

*Sanguisorba* (Rosaceae)

*S. obtusa*

*Saponaria* (Caryophyllaceae)

*S. ocymoides*

*Saxifraga* (Saxifragaceae), steinbrot

*S. x apiculata*

*S. x arendsii*

*S. cotyledon*, fjallafrúa

*S. decipiens*, eyrtúvusteinbrot

*S. hypnoides*, klettasteinbrot

*S. oppositifolia*, vetrarsteinbrot

*S. paniculata*

*S. umbrosa*, postalínsblóma

*Sedum* (Crassulaceae), deydja

*S. acre*

*S. album*

*S. caudicolum*

*S. erwersii*

*S. floriferum*

*S. spathulifolium*  
*S. spurium*  
*S. telephinum*  
*Sidalcea* (Malvaceae)  
*S. hybrida*  
*Silene* (Caryophyllaceae), túvublóma  
*S. acaulis*, leggstutt túvublóma  
*Stachys* (Labiatae)  
*S. macrantha*  
*Succisa* (Dispsaceae), kollur  
*S. pratensis*, blákollur  
*Tanacetum* (Compositae), reinfan  
*T. vulgare*, vanlig reinfan  
*Telekia* (Compositae)  
*T. speciosa*  
*Thalictrum* (Ranunculaceae), bróstagras  
*T. aquilegifolium*

*Thymus* (Labiatae), brobber  
*T. serpyllum*, skaldabrobber  
*Tolmiea* (Saxifragaceae)  
*T. menziesii*  
*Trollius* (Ranunculaceae), eingjarblóma  
*T. x cultorum*  
*T. x hybridus*  
*Verbascum* (Scropulariaceae)  
*V. olympicum*  
*Veronica* (Scropulariaceae), bládepla  
*V. filiformis*  
*Viola* (Violaceae), blákolla  
*V. cornuta*  
*Waldsteinia* (Rosaceae)  
*W. ternata*

## Prýðisleykir

(Bulbs, corms and tubers)

Prýðisleykir fata í hesum yvirlitið bæði um leykir og legggýli.

Flestu vanligu handilssløgini verða havd í gørdunum. Best roynast tey lægru stinnu sløgini.

Summi sløg hava lyndi til at koma ov tíðliga fyri seg á várinum og fara tí av óstøðuga veðrinum.

Leykblómur eru annars vælumtóktar, og kvæmaru sløgini liva nógv ár har turlent er, onnur klára bert at blóma fyrsta árið.

*Allium* (Liliaceae), leykur  
*A. oreophilum*  
*Anemone* (Ranunculaceae)  
*A. blanda*  
*A. coronaria*  
*Chionodoxa* (Liliaceae), snjóstjørna  
*C. luciliae*  
*Colchicum* (Liliaceae)  
*C. autumnale*  
*Crocsmia* (Iridaceae)  
*C. x crocosmiflora*  
*Crocus* (Iridaceae), krokus  
*C. aureus*  
*C. chrysanthus*  
*C. hybridum*  
*C. speciosus*  
*C. tomasinianus*  
*C. vernus*  
*Dahlia* (Compositae)  
*D. x cultorum*  
*Eranthis* (Ranunculaceae)  
*E. hyemalis*

*Fritilaria* (Liliaceae), keisarakrúna  
*F. imperialis*  
*F. meleagris*, vípuegg  
*Galanthus* (Amaryllidaceae), snjóklukka  
*G. nivalis*  
*Gladiolus* (Iridaceae)  
*G. x hybridus*  
*Hyacinthus* (Liliaceae)  
*H. orientalis*  
*Iris* (Iridaceae), mækja  
*I. reticulata*  
*Lilium* (Liliaceae), lilja  
*L. bulbiferum*, brandlilja  
*L. hansonii*  
*L. henryi*  
*L. x hollandicum*  
*L. martagon*  
*L. tigrinum*, tikaralilja  
*Muscari* (Liliaceae), perlublóma  
*M. armeniacum*  
*M. botryoides*



6.4. Gardurin hjá skraddaranum J. Nolsøe í Hoyvík er frá fyrra veraldarbardaga.  
© Fornminnissavnið.

*Narcissus* (Amaryllidaceae)

- N. bulbocodium*
- N. cyclamineus*
- N. jonquilla*
- N. poeticus*, hvítusunnulilja
- N. pseudonarcissus*, páskalilja

*Scilla* (Liliaceae), blálilja

- S. hispanica*
- S. sibirica*
- S. verna*, várblálilja

*Tulipa* (Liliaceae), tulipán

- T. fosteriana*
- T. greigii*
- T. kaufmanniana*
- T. praestans*
- T. tarda*
- T. urumiensis*

## Summarblómur

(Annual and biennial plants)

Summarblómur fata í hesum yvirliti um ársplantur, tveyára plantur og fleirára plantur, ið ikki tola veturin í Føroyum.

Nakað er roynt av hesum sløgum, serliga síðani nýmótans vakstrarhúsini komu. Tey flestu sløgin krevja so langt vakstrarskeið, at tey eydnast bert ella best, um tey verða ald inni, til tey byrja at blóma. Hartil krevja tey at verða gróðursett á lýggjastu støðum.

*Antirrhinum* (Scrophulariaceae), kálvasnýð

- A. majus*

*Bellis* (Compositae), summardái

- B. perennis*





6.5. Próstagarðurin í Sandagerði. Longu í 1800 var kálgarður oman fyri húsini, helst er prýðisgarðurin gjørdur nakað seinni.

© Fornminnissavnið.

*Briza* (Graminae), hjartagras

*B. maxima*

*Calendula* (Compositae), morgunfrúa

*C. officinalis*

*Callistephus* (Compositae)

*C. chinensis*

*Centaurea* (Compositae), kornblóma

*C. cyanus*, lítill kornblóma

*Chrysanthemum* (Compositae), oksaeyga

*C. carinatum*

*C. coronarium*

*C. frutescens*

*C. multicaule*

*C. paludosum*

*C. parthenium*

*C. segetum*, gult oksaeyga

*Convolvulus* (Convolvulaceae)

*C. tricolor*

*Dahlia* (Compositae)

*D. x cultorum*

*Dianthus* (Charyophyllaceae), nelikur

*D. barbatus*, studentanelikur

*D. chinensis*

*Digitalis* (Schropulariaceae), revabjöllur

*D. purpurea*

*Eschscholzia* (Papaveraceae)

*E. californica*

*Fuchsia* (Onagraceae)

*F. x hybrida*

*Helipterum* (Compositae)

*H. roseum*

*Linaria* (Schropulariaceae)

*L. maroccana*

*Lobelia* (Campanulaceae), botnagras

*L. erinus*

*Lobularia* (Cruciferae)

*L. maritima*

*Lunaria* (Cruciferae)

*L. annua*

*Mesembryanthemum* (Aizoaceae)

*M. criniflorum*

*Myosotis* (Boraginaceae), hoylús

*M. palustris*, gloymmegei

*Nigella* (Ranunculaceae)

*N. damascena*

*Petunia* (Solanaceae)

*P. x hybrida*

*Reseda* (Resedaceae)

*R. odorata*

*Senecio* (Compositae)

*S. cineraria*

*Tagetes* (Compositae), floyalsblomstur

*T. erecta*

*T. patula*

*T. tenuifolia*

*Tropaeolum* (Tropaeolaceae)

*T. majus*

*T. peregrinum*

*Verbena* (Verbenaceae)

*V. x hybrida*

*Viola* (Violaceae), blákolla

*V. x wittrockiana*, trífitt blákolla

## Grønmeti og annað

(Vegetables and others)

Tað er heldur nýggjur siður at dyrka grønmeti í Føroyum, hóast røtur hava verið veltar frá fornari tíð og epli seinastu stórthundrað árin.

Nú er vanligt at dyrka rabarbur og ymisk kálsløg í gørðunum, umframt annað grønmeti í minni mun.

Vanligt er at ala planturnar fram í vakstrarhúsum og gróðurseta tær á góðum vardum støðum, kanska undir sólfangara.

*Allium* (Liliaceae), leykur

*A. cepa*, kepaleykur

*A. cepa* var. *ascalonicum*, skalottuleykur

*Beta* (Chenopodiaceae)

*B. vulgaris* var. *rubra*, reyðrót

*Brassica* (Cruciferae), línbinda

*B. napus* var. *rapifera*, kálrót, kálrabi

*B. oleracea* var. *acephala laciniata*, grønkál

*B. oleracea* var. *botrytis*, blóm kál

*B. oleracea* var. *capitata*, hvít kál

*B. oleracea* var. *capitata elliptica*, spísk kál

*B. oleracea* var. *capitata sabauda*, savoy kál

*B. oleracea* var. *gemmifera*, rósukál

*B. oleracea* var. *gongyloides*, knútakál

*B. oleracea* var. *italica*, brokkoli

*B. pekinensis*, kinakál

*B. rapa* var. *rapifera*, urtagarðsrót, mairót

*Daucus* (Umbelliferae), gularót

*D. carota*

*Fragaria* (Rosaceae), jarðber

*F. x ananassa*, urtagarðs-jarðber

*Lactuca* (Compositae), salat

*L. sativa* var. *acephala*, hentisalat

*L. sativa* var. *capitata*, høvuðsalat

*Pisum* (Papilionaceae), ertur

*P. sativum* var. *commune*, garðertur, skalertur

*P. sativum* var. *medullare*, mergertur

*P. sativum* var. *sativum*

*Raphanus* (Cruciferae), redikur

*R. sativus* var. *niger*, vetrarreðka

*R. sativus* var. *radicula*, radisu redikur, summarreðka

*Rheum* (Polygonaceae), rabarba

*R. rhaponticum*

*Solanum* (Solanaceae)

*S. tuberosum*, jørðepli

*Spinacia* (Chenopodiaceae), spinat

*S. oleracea*

## Kryddurtir

(Herbs)

Hesar eittárs, tveyára og fleirára kryddurtir trívast allar væl her, og tær hava sterkan kryddanga.

Tað er ikki vanligt at hava kryddurtagarðar í Føroyum, hóast hvanngarðar fyrr vóru um alt landið.

*Allium* (Liliaceae), leykur

*A. fistulosum*, pípuleykur

*A. sativum*, hvítleukur

*A. schoenoprasum*, grønleykur, grasleykur

*Amoraria* (Cruciferae)

*A. rusticana*, piparrót

*Anethum* (Umbelliferae)

*A. graveolens*, dild



6.6. Básurin hjá Gazet Paturssyni á »6. Nordiske Havebrugsudstilling i 1937«.

Á myndini síggjast hesar plantur úr Kirkjubø:

gularót  
reyðrót  
purra  
leykur  
tomat  
graskar  
epli  
jarðber

blómkál  
grønkál  
spískkál  
reyðkál  
hvítkál

*Anemone coronaria*  
*Anthirrinum*  
*Astilbe arendsii*  
*Chrysanthemum carinatum*  
*Chrysanthemum maximum*  
*Dahlia*  
*Gladiolus*  
*Viola*

*Anthriscus* (Umbelliferae), kervil  
*A. cerefolium*, urtakervil  
*Archangelica* (Umbelliferae), hvonn  
*A. officinalis*, heimahvonn, bjargahvonn  
*Artemisia* (Compositae)  
*A. absinthium*, malurt  
*Carum* (Umbelliferae), kumman  
*C. carvi*, donsk kumman  
*Cochlearia* (Cruciferae), eirisgras  
*C. officinalis*, lækna eirisgras  
*Haloscias* (Umbelliferae), meistaraurt  
*H. scoticum*, skotsk meistaraurt  
*Hyssopus* (Labiatae)  
*H. officinalis*  
*Lepidium* (Cruciferae)  
*L. sativum*, karsi  
*Levisticum* (Umbelliferae)  
*L. officinale*, bótarurt

*Nasturtium* (Cruciferae)  
*N. officinale*, vatnkarsi  
*Majorana* (Labiatae), merian  
*M. hortensis*  
*Melissa* (Labiatae)  
*M. officinalis*, sitrónmelissa  
*Mentha* (Labiatae), mynta  
*M. aquatica*, hestamynta  
*M. crispa*  
*M. spicata*  
*Petroselinum* (Umbelliferae)  
*P. crispum*, persilla  
*Rumex* (Polygonaceae), heimilissýra  
*R. acetosa* var. *hortensis*, garðsýra  
*Thymus* (Labiatae), brobber  
*T. vulgaris*, timian



6.7 Prestagardurin á Kirkjuteigi í Kvívík. Myndin man verða tikin um 1860. Hesin gardur er ivaleyst millum elstu urtagarðar í Føroyum, tí Jørgen Landt, (prestur í Kvívík 1791–1798), royndi her at dyrka sera nógvar urtagarðsplantur.

© Fornminnissavnið.

## Lokplantur

(Weeds)

Tað sýnist, sum um flest fólk kennast betur við lokplantur ella illgresi, enn við urtagarðsplantur. Og stríðast meira við tær.

Lokplantur kunnu vera fræløk ella rótaløk. Tær eru kvæmari og lívsseigari enn flestar búplantur og koma sera tíðliga fyri seg her, tí vetrarnir eru mildir. Tað váta veðurlagið ger eisini, at tær lætt festa seg aftur, um tær ikki vera burturbeindar, so hvørt sum lúkað verður.

Allar plantur, ið vaksa, har tær ikki eru ynsktar, kunnu sigast at vera lok. Tí kunnu kvæmar búplantur eisini gerast lok, men slíkar eru ikki tiknar við í hesum parti.

*Aegopodium* (Umbelliferae), geitarkál

*A. podagraria*, tásárs-geitarkál

*Agropyrum* (Graminae), kveiki

*A. repens*, víðgongdur kveiki

*Anthriscus* (Umbelliferae), kervil

*A. silvestris*, villikervil

*Bellis* (Compositae), summardái

*B. perennis*, støðugtblómandi summardái

*Cardamine* (Cruciferae), karsi  
*C. hirsuta*, titlingskarsi  
*Capsella* (Cruciferae), hjartaarvi  
*C. bursa pastoris*, hirðahjartaarvi  
*Cirsium* (Compositae), tistil  
*C. arvense*, akurtistil  
*Epilobium* (Oenotheraceae), dúnurt  
*E. ciliatum*  
*Equisetum* (Equisetaceae), bjølluvisá  
*E. arvense*, kannubjølluvisá  
*Galeopsis* (Labiatae), dáí  
*G. tetrahit*, fyrstrentur dáí  
*Holcus* (Graminae), legugras  
*H. lanatus*, ullhært legugras  
*Juncus* (Juncaceae), sev  
*J. bufonius*, kloddasev  
*Matricaria* (Compositae), baldursbrá  
*M. matricarioides*, kollut baldursbrá  
*Plantago* (Plantaginaceae), götubrá  
*P. lanceolata*, jóansøkugötubrá  
*Poa* (Graminae), húsagras  
*P. annua*, árshúsagras

*Ranunculus* (Ranunculaceae), sólja  
*R. acer*, svínasólja  
*R. repens*, skriðsólja  
*Rumex* (Polygonaceae), heimilissýra  
*R. acetosa*, leggsýra  
*R. acetosella*, hundasýra  
*R. crispus*, smárukkut hømliá  
*R. domesticus*, stórukkut hømliá  
*R. obtusifolius*, kubbut hømliá  
*Senecio* (Compositae), danadáí  
*S. vulgaris*, loðin danadáí  
*Stellaria* (Caryophyllaceae), arvi  
*S. media*, opinekruarvi  
*Taraxacum* (Compositae), várhagasólja  
*Tussilago* (Compositae), hówblað  
*T. farfara*, loðið hówblað  
*Urtica* (Urticaceae), nota  
*U. dioica*, tvíbýlisnota  
*Veronica* (Scropulariaceae), bládepla  
*V. serpyllifolia*, mýribládepla

## Bókalisti

- Børgesen, Frederik, 1905–08: Gardening and treeplanting. – Bot. Færøes III: 1027–1043, 7 md. Copenhagen...
- Huusgaard, J., 1933: Urtagarðurin. – Í: Árbók Føroya búnaðarfelags 1933, 59–74. Tórshavn.
- Jóhansen, Jóhannes, 1985: Plantufrøðiligar bókmentir Føroyum viðvíkjandi. – Fróðskaparrit 32: 51–98. Tórshavn.
- Landt, Jørgen, 1800: Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne. 16 + 479 bls., 1 kort, 2 pl. Endurprentað Tórshavn 1965. Kjöbenhavn.
- Long, Rikard, 1940: Plantur til føroyskar garðar. – Varðin 20: 232–248. Tórshavn.
- Madsen, Andreas, 1920: Havebrug paa Færøerne, Island og Grønland. Færøerne 734–742, 2 md. – Í: S. Bruun og A. Lange. Danmarks Havebrug og Gartneri til Aaret 1919. Kjöbenhavn og Kristiania.
- Nielsen, J. Sander, 1972: Havebesøg på Færøerne. – Haven 11: 420–422, 9 md. Kjöbenhavn.
- Nyholm, Iver, 1970: Færøerne... en uforglemmelig oplevelse. – Hedes. Tids. 91: 300–305, 5 md. 320–327, 3 md. Viborg.
- Patursson, Sverre, 1918: Fra Færøernes Næringsveje 9–11. 2 md. Kristiania, Norge.
- Rasmussen, Rasmus, 1932: Nøkur orð um lokplantur í Føroyum. – Varðin 12: 95–109, 6 md., 148–157, 4 md., 233–242, 4 md. Tórshavn.
- Rasmussen, Rasmus, 1952: Føroya Flora, 2. útg., XXVIII + 232 bls., 108 md. Tórshavn.
- Rasmussen, Sigga, 1984–86: Várleykir – Búnaðarblaðið 4: 9–11. – Fleirára villar føroyskar plantur til urtagarðin – Búnaðarblaðið 6: 11–13. – Kryddurtir – Búnaðarblaðið 8: 15–17. – Plantur millum grót – Búnaðarblaðið 10: 15.
- Svabo, Jens Christian, 1959: Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782. Om Have-Parter 213–220, 1 tlv. Kjöbenhavn.